

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
T.a.v. mevrouw Drs. K.H. Ollongren
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Datum: 6 november 2019

Relatienummer:

Onze referentie: 037.DR.KvR

Onderwerp: reactie internetconsultatie Regeling Bouwbesluit 2012 inzake EPBD III

Bijlagen:

Hooggeachte mevrouw Ollongren,

Techniek Nederland, de ondernemersorganisatie voor de installatiebranche, kan zich in grote lijnen vinden in de voorgenomen herziening van de EPBD die minimale prestatie-eisen stelt aan technische bouwsystemen bij vervanging, aanpassing of verbetering. Wij staan positief ten opzichte van het 'onder één dak brengen' van energieprestatie-eisen en keuringen bij één gemeentelijke instantie. Vanzelfsprekend onderschrijft onze sector, die onmisbaar is voor het realiseren van de doelstellingen van het Klimaatakkoord, het doel van deze regelgeving.

De haalbaarheid en effectiviteit van de voorgenomen regeling is voor Techniek Nederland een groot zorgpunt, omdat niet voorzien kan worden in een serieus handavingskader. Wat de nationale invoering van de EPBD eind 2015 ons heeft geleerd, is dat regelgeving als deze niet vrijblijvend en volledig bij de markt gelegd kan worden.

Op grond van het besluit EPBD III moeten installateurs die technische systemen installeren, vervangen of verbeteren de energieprestatie van deze systemen documenteren en overhandigen aan de gebouweigenaar. Het is echter voor de installateur niet mogelijk óf het vergt extra veel tijd en inspanning om de energieprestatie te bepalen wanneer onderdelen van het technisch bouwsysteem zijn gewijzigd en er geen gegevens van de installaties - installatietekeningen en dergelijke- beschikbaar zijn. Daarom vindt Techniek Nederland het essentieel dat er een bewaarplicht en –termijn komt voor alle documentatie die nodig is voor het bepalen van de energieprestatieberekening. De Europese richtlijn EPBD stelt deze eis, maar in het besluit en de regeling zien wij dit niet terug. Wat betreft Techniek Nederland komt de documentatie terecht in een digitaal gebouwdossier.

In de regeling worden meerder malen digitale hulpmiddelen, afmeldsystemen en rekentools benoemd. In het kader van de integratie in de optimale bedrijfsvoering en de ketenintegratie gaan wij ervan uit dat digitale middelen aansluiten op de uitgangspunten en implementatie van de Digitaliseringsdeal Gebouwde Omgeving die het Ministerie ook heeft ondertekend.

Informatie over de aanwezige installaties in een gebouw, energieprestatie en keuringsresultaten zouden naar onze mening ook beschikbaar moeten zijn voor de

Datum: 6 november 2019
Onze referentie: 037.DR.KvR
Pagina: 2 van 3

gemeente. Als dit niet gebeurt, is een adequate controle en handhaving niet mogelijk en wordt de regeling een papieren tijger.

Techniek Nederland maakt zich zorgen over het ontbreken van menskracht bij gemeenten om de handhaving in de praktijk waar te maken. Onze leden willen graag bijdragen aan een succesvolle EPBD, maar de ervaring leert dat zonder adequate handhaving gebouweigenaren en marktpartijen onvoldoende urgentie voelen om de energieprestatie van gebouwgebonden technische systemen te verbeteren.

Tot slot pleiten wij ervoor om deze regelgeving zoveel mogelijk te integreren met andere regels waaraan gebouweigenaren en mkb'ers moeten voldoen in het kader van het energiezuinig maken van gebouwen. Dit voorkomt onnodig dubbel papierwerk en draagt zo bij aan het behouden van het draagvlak voor de energietransitie.

In de bijlage treft u onze gedetailleerde reactie aan op basis van de wetstekst.

Met deze reactie vervalt de eerder ingediende internetconsultatie van E. van der Blom van Techniek Nederland (ingediend op 5 november 12:19u).

Wij vertrouwen erop dat u onze reactie en verbetervoorstellen meeneemt bij de verdere vormgeving van de herziening van de EPBD. Voor een nadere toelichting kunt u zich wenden tot Thomas Piessens, programmamanager Klimaat en Energie, t.piessens@technieknederland.nl, 079 3250764.

Met vriendelijke groet,

Doekle Terpstra
Voorzitter Techniek Nederland

Datum: 6 november 2019

Onze referentie: 037.DR.KvR

Pagina: 3 van 3

Bijlage: Artikelsgewijze reactie

- De installatiebranche vindt het belangrijk om de keuringsintervallen van verwarmings- en koelinstallaties gelijk te stellen zodat integrale keuringsovereenkomsten kunnen worden afgesloten. Zo kunnen installaties in één bezoek worden gekeurd. Wij vinden dat een gemiste kans. De markt voor integrale keuringen wordt hiermee niet gestimuleerd.
- Artikel 3a.2. Keuring airconditioningsysteem. Hier ontbreekt het totale nominale vermogen van 70 kW zoals in het besluit is gesteld.
- Voor ruimteverwarming, ruimtekoeling, warmtapwater, ventilatie en ingebouwde verlichting zijn de gebouwkenmerken, de aard van het gebruik en het aantal gebruikers relevant voor de bepaling van de benodigde capaciteit. In de regeling wordt voor de benodigde capaciteit echter slechts verwezen naar het gebouw. Het gebouw zelf heeft geen warmte- of koelbehoefte, maar de gebruikers in het gebouw wel. In de toelichting op de regeling wordt dit beter omschreven.
- Verheldering is nodig in Artikel 3.3a lid 5. Bij vervanging of toevoeging van radiatoren worden naar onze mening thermostatische radiatorcranken met ingebouwde flowregeling óf thermostatische radiatorcranken met ingebouwde voetventielen bedoeld. Anders zou uitsluitend kunnen worden volstaan met een voetventiel.
- Voor ruimteverwarming, ruimtekoeling, ventilatie, warmtapwater en verlichting gelden de wettelijke of reguliere ontwerpisen en installatievoorschriften én die van fabrikanten van componenten van deze systemen. De volgorde is daarbij: 1) via de wet aangewezen ontwerpisen en installatievoorschriften; 2) gebruikelijke eisen (meestal via bestekken); 3) voorschriften van fabrikanten.
- De formulering van artikel 3.3a Warm tapwater lid 3 kan tot verwarring leiden. Minder energieverbruik en minder legionellaveiligheid zou als optimaal kunnen worden geïnterpreteerd. Techniek Nederland meent dat grondig wetenschappelijk onderzoek nodig is om vast te stellen hoe laag de warmtapwatertemperatuur kan worden ingesteld zonder legionellarisico's te veroorzaken. In de toelichting staat het wel duidelijk geformuleerd: *'Bij warmtapwatersystemen is de tapwatertemperatuur zodanig ingeregeld dat het energieverbruik zo laag mogelijk is, maar er geen risico's ontstaan ten aanzien van legionella-veiligheid.'* Wij pleiten ervoor deze formulering over te nemen in de regeling.
- In zowel 3.3a Warm tapwater lid 3 en lid 4 geldt dat er niet gesproken kan worden over 'de warm tapwatertemperatuur'. Watertemperaturen op diverse plaatsen in de installatie zijn van belang. De watertemperatuur in een boiler kan variëren afhankelijk van de plaats waar wordt gemeten. *Fool-proof* systemen zijn noodzakelijk om te voorkomen dat een niet-deskundige gebruiker een onveilige temperatuur instelt die leidt tot legionellarisico.
- In de Toelichting Regeling Bouwbesluit staan de volgende passages:
 - a) *Ruimteverwarmings-, ruimtekoelings-, ventilatie- en warm tapwatersystemen en systemen voor ingebouwde verlichting moeten voldoende instelbaar te zijn.*
 - b) *Bij warm tapwatersystemen dient de watertemperatuur op toegankelijke wijze te kunnen worden ingesteld.*Hier wordt gesproken over 'inregelen'. Dit is maar één aspect van een legionellaveilige installatie. Techniek Nederland vindt dat meer aspecten hierbij moeten worden betrokken.